

Het evangelie¹

Wat gegeven is

Nee, het vergaat niet, het veroudert niet! Het spreekt voller met elke tijdkring en na elke crisis. Het Evangelie is en blijft de Zon waarom wij wentelen, zo lang wij met deze aarde wentelen. Wij wonen in andere huizen dan onze voorvaders, maar op dezelfde aarde en onder dezelfde zon. Zó hebben ook onze gedachten een andere behuizing gevonden dan die van onze vaders, maar wij leven op de bodem van dezelfde nood en onder het schijnsel van hetzelfde licht. En dit licht noemen wij: Evangelie.

“God, die gezegd heeft dat het licht uit de duisternis zou schijnen, is degene die in onze harten geschieden heeft, om te geven verlichting der kennis der heerlijkheid Gods in het Aangezicht van Jezus Christus” (2 Cor. 4: 6). Het Evangelie is *geen wereldbeschouwing, maar wereldbeschrijving*, wereld-doorschijning, geen levensleer maar levenskracht, geen gedachte maar daad. Het is Woord van God. Niet alleen: Woord door God gesproken, maar ook: Woord waarvan God de inhoud is, waarin Hij Zichzelf mededeelt. Het is geen woord van papier, maar van zonneshijn, het laat zich niet grijpen maar het grijpt, zodat wie grijpt gegrepen wordt, opdat hij, als gegrepene, grijpen mocht naar het volkomen en zalig zijn in de verlichting van de kennis van de heerlijkheid van God.

Nee, het vergaat niet, want het is Woord van de eeuwigheid. En Woord is hier Dáád – God spreekt en het is er, Hij gebiedt en het staat er – en deze Daad is als een eeuwig-scheppend Beginsel, dat zich dóórzet. Dat zich dóórzet, doch also dat God over de mens regeert als over de méns, als over een bewust persoonlijk wezen, zodat Zijn Woord daar slechts Daad wordt door het *gelóóf*. Uitstralend van het Aangezicht van Christus vaart het Woord ons aan: de Verborgene is openbaar, de Duistere geeft licht, de Eeuwige draagt de tijd, de toorn slaat óm in liefde, het verre is nabij, het onmogelijke mogelijk, de zóndaar wordt gerechtvaardigd, het raadsel wordt lamp voor onze voet, de vrees wordt tederheid, de grens wordt ruimte, de puinhoop van de wereld Gods akker, het Gericht oogst van vrede, het tranendal bruiloftszaal, het einde ingang, het sterven leven. Kortom: *alles is anders*. Anders dan wat? Anders dan men denkt. Ja, maar wij moeten verder gaan. Anders dan het (voor ons) is! Het Evangelie vraagt niets, het gééft alles, of liever het vraagt álles door alles te geven. Het is als de Zon, die alle leven ten leven roept door aan alle leven leven te verlenen. Het kost niets dan alleen geloof.

De nood blijft, de nood van onze menselijkheid, die zegt: “zo is het”, maar het Evangelie, het Woord van onze God, die zegt: “het is alles anders!”, zie, dát blijft evenzeer. Wat hebben wij dan te doen? Niets dan het leven te doorlijden tot wij aan de grens komen van ons geluk, aan de grens van ons zelfvertrouwen, aan de grens van onze draagkracht en daar gekomen het Woord te horen en te zeggen: “Amen! Het zal waar en zeker zijn”.²

¹ Serie van drie artikelen in het *Gemeentebladje Cortgene*: II, 18 – 14 maart 1925, II, 19 – 28 maart 1925 en II, 20 – 4 april 1925. Overgenomen uit ... *als een die dient – volledige uitgave van het ‘Gemeentebladje Cortgene’* (Baarn 1976), 331-334, 337-339 en 343-345. Een halve eeuw na publicatie opgenomen in Kune Biezeveld, J.J.C. Dee (red.), *Liber Amicorum*. Aangeboden aan A.J. Rasker bij zijn afscheid als kerkelijk hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Leiden, Leiden 1974 (1975), 5-13.

² Zondag 52 *Heidelbergse Catechismus* (vraag 129).

Zon en aarde hebben een vaste verhouding, afstand en gemeenschap, gemeenschap door afstand. Zo is er een vaste verhouding tussen de nood en het Woord, afstand en gemeenschap, *gemeenschap door afstand*. En wie het ziet, ademt in het morgenrood. Doch een mens ziet het pas aan de grenzen, daar waar hij ten einde is. En vóórdien zit hij te dutten bij ouderwets kunstlicht of loopt hij te razen bij nieuwerwets kunstlicht. De stompzinnigheid te lande en de waanzinnigheid in de steden komen doordat men daar leeft bij de walmende petroleumlamp van een verdroogd overgeleverd geloof en ginder bij het schelle elektrische licht van een ontworteld, genotziek verstand. Bij kunstlicht kan men het geheim van aarde en hemel niet lezen. De nood komt zo niet aan de dag en het Woord raakt niet tot in onze nacht. De aarde is niet ontdekt, men kent de modder niet en de vulkanische diepten vermoedt men zelfs niet. Men vegeteert in zijn heilige huisje of men verteert zich in de holen van de begeerte. Het is niet anders, zegt de mens. En hij heeft gelijk, voor zover hij met één kleinigheid niet rekent en die kleinigheid is het Woord. "Het is álles anders!" fluistert een stem en dit fluisteren doet de aarde beven als bij een ontzaglijk onweer. Het is alles anders want God is het Andere, altijd het Andere van onze gedachte en Zijn Woord is wat geen oor heeft gehoord en wat geen oog heeft gezien en wat in het hart van een mens niet is opgeklommen.³ Jezus is het onmogelijke, Jezus doet het onmogelijke, Jezus geeft het onmogelijke.

De natuurlijke mens kan het niet anders zien dan dat het "zo nu eenmaal is", zo harteloos en doelloos het ganse bestaan, en hij zal over de aarde gaan, arm en blind of rijk en gewapend met de gouden bril van zijn verbeelding, hij zal sloven en slaven om veel te hébben, geld en fatsoen, rust en pret, en hij zal al minder wezenlijk *zijn*. Doch het licht schijnt in de duisternis en, als wij "alles" hebben gezien, dan gaat in de schemer langs onze horizon zonder geruchten Jezus Christus en Zijn Gelaat glimlacht, dat wij schrikken, en Zijn Gelaat rijst als de dageraad. Hij is altijd en voor ieder op zijn plaats en in iedere tijd de eerste stralenbundel die onze kim overstijgt en wij zien: er is nog een ánder bestaan! En het is gloednieuwe gave, volmaakte gift, die wij nooit verteren. Al de *laatste* woorden van het mensenhart, die er sliepen, zijn opgestaan van de doden, al die uiterste, waanzinnige, onmogelijke woorden waaraan niets in de werkelijkheid beantwoordt: vergeving, verzoening, vrede, eeuwig leven, zij worden door het Evangelie geroepen ten leven en zij vertoeven niet en zij treden áán en staan als een stralende erewacht voor Hem "*die roept de dingen, die niet zijn, alsof zij waren*".⁴

Jezus Christus is het Woord, de Openbaring van de levende God. God de Onbekende wordt openbaar als het onbekende *Léven*. God is Gód, en als zodanig u oneindig nabij. Er is niets tussen Hem en uw hart dan alleen de luiken van uw zelfzucht en het kunstlicht van uw 'geloof' of uw 'ongeloof', want niet de nacht eist het kunstlicht, maar het kunstlicht eist de nacht om zijn zinloosheid zin te geven.

In de stompzinnigheid en de waanzinnigheid, in levensvrees en levenslust, openbaart zich het Leven negatief, namelijk zó dat men wel 'leven' kan 'maken', maar enkel omdat men het leven niet tot léven kan maken. Leven wordt geschapen, leven is schepping, leven is niet

³ 1 Cor. 2: 9.

⁴ Rom. 4: 17.

“om als een buit te hebben”⁵, leven is gemeenschap, offer. En het leven is geopenbaard en het leven is uw licht, o mens!

Uw verleden is overleden, uw zonde verzoend, uw vrijheid veroverd, uw goedheid ontwaakt, uw toekomst beveiligd – terwijl gij met beide voeten staat op de aarde van uw nood is uw hoofd geheven in de zon en heel uw wezen en al de krachten van uw bloed kringen in het nieuwe zonnestelsel mede. De aarde blijft aarde, maar niet de platte, donkere koek, nee de zingende ster die wentelt om de Zon. De mens blijft mens, maar niet het eenzame, grommende wezen, maar het herboren kind. God zij dank voor Zijn onuitsprekelijke gave! “Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen de enige, waarachtige God en Jezus Christus, die Gij gezonden hebt”.⁶ Gelijk de zon zichzelf zendt in zijn straling – zo zendt de Waarachtige het waarachtige licht en al de goden verdwijnen als zovele spoken.

“Kinderkens, bewaart uzelf van de afgoden!”⁷ De Enige, Waarachtige is éinig in gericht en in genade, waarachtig als de zonneshijn die de aarde omhelst. Daarom, o mens, hebt gij niets te vrezen en gij hebt niet te jagen, gij hebt geen verleden, gij hebt alleen toekomst sedert gij van uw kunstlicht zijt afgekomen, tot de verlichting van de kennis van de heerlijkheid van God in het Aangezicht van Jezus Christus.⁸

Wat voorbij is

Het Evangelie verouderd niet. Daarom juist zien de menselijke dingen, indien ze tegen de achtergrond van het Evangelie worden gehouden, er zo oud uit, zo suf en zo rimpelig. Wanneer je een hele tijd het Aangezicht van Jezus Christus hebt aanschouwd en je kijkt dan weer rond in de wereld, dan is het alsof het hier een uitdragerswinkel is of een inboedel die, stoffig en verward, bestemd is spoedig te verhuizen. Omdat het Evangelie Woord van GóD is en Zijn Woord immers altijd-verse Daad, daarom *doet* het verouderen, daarom maakt het oud “de eerste beginselen der wereld”.⁹ Laten wij elkander goed begrijpen! Jezus maakt niet de slag van de nachtegaleen oud maar hij maakt de spreekwoorden van de mensen oud. Jezus doet niet verbleken de gloed van de avondwolken, maar de gloed van onze hartstocht. Jezus dempt niet onze verontwaardiging over het onrecht, maar hij dempt de lust aan het bestaande. Hij breekt niet de geestdrift voor het Goede, maar hij breekt de kalme tevredenheid met ons geluk. Jezus denkt er niet aan de kritiek van een mensenhart af te schaffen, hij wil veeleer al wat het mensenhart zoet houdt afschaffen. De wereld gaat voorbij, het bouwsel van de mensen doet niets anders dan voorbijgaan. Maar van het Evangelie moet men zeggen: *het is nabij*. Tot de ‘wereld’ nu behoort ook onze godsdienst. Omdat het Evangelie nabij is – en men moet zich verstouten, het is een daad van het geloof om dit op onze tijd te laten slaan – daarom is de menselijke godsdienst voorbij. Nu moet ge niet trachten dit tegen te spreken door erop te wijzen dat de wereld vol godsdienst is van allerlei kleur en soort, want dat doet niets ter zake. Wat bestaat, wat allerwegen bestaat, kan toch voorbij zijn, in déze zin dat het niet *geldt*, dat de geldigheid voorbij is en voorgoed tot het verleden behoort. Zoals bepaalde munten en papiergeld vanaf

⁵ Naar Jer. 39: 18.

⁶ Joh. 17: 3.

⁷ 1 Joh. 5: 21.

⁸ 2 Cor. 4: 6.

⁹ Gal. 4: 3.

een vastgestelde datum niet meer gelden, ook al zoudt gij stapels daarvan bezitten en kornuiten vinden die bereid zijn met dat ongeldige papier te handelen – zo is het met de menselijke godsdiensten en het Evangelie: *het Evangelie betekent een nieuw muntstelsel*, waardoor de menselijke godsdienst is verouderd. Deze is er nog wel, bloeit of welkt, ze schiet nieuwe loten, neemt een grotere plaats in het politieke leven [in] bijvoorbeeld, maar ze geldt niet meer, God erkent haar niet als *waarde* die voor Hem geldt. Bestaan is nog niet hetzelfde als gelden. En is er eenmaal iets nieuws gekomen en het oude zou desondanks nog willen gelden, dan wordt het nodig een officiële verklaring het licht te doen zien: dit is voorbij, met ingang van het nieuwe jaar is dit vervallen.

Deze officiële verklaring heeft God de Heer afgekondigd in de dood van Zijn Zoon. Het zedelijk leven *kan* niet meer gerechtvaardigd worden door werken-der-wet, dat is: door menselijke ijver om God welbehagelijk te worden. Het kan niet meer. Maar het *behoeft* ook niet meer. “Het jaar van het welbehagen des Heren”¹⁰ is aangebroken. We leven “in de laatste dagen”, “nu is de welaangename tijd, nu is het de dag der zaligheid”.¹¹ Onze godsdienst is wanhoop, gesmoorde wanhoop. En opstand, onderdrukte opstand, die ontstaat zodra de natuurlijke mens in zijn levenslust gekrenkt is en niet bereid zich te bekeren dan op voorwaarde van een nieuw, hemels geluk. Geloof daarentegen is hoop, “wij zijn in hope zalig geworden”¹², geloof is het jawoord van de liefde jegens de Onbekende God, die zijn heerlijkheid uitstraalt “in het Aangezicht van Jezus Christus”. Voor het ontwaakt geweten, het opstrevende liefdesverlangen zijn de donkere wetten van deze wereld ondragelijk en de duistere aandrang van het kwade is niet te weerstaan – daarom schikt hij zich, wiegt zich in, berust in de Macht, steelt met de ene hand een pleziertje, geeft met de andere hand aan God een aalmoes van laffe onderwerping of eigenwillige ijver – dát is zijn godsdienst.

En ook de alleredelste godsdienst, hoewel in zekere zin eerbiedwaardig, gezien tegen de achtergrond van de platte, lege natuurdrijf, is ongeldig, is principieel voorbij, gezien tegen de achtergrond van het Kruis, dat is: van God, die heel anders is dan wij denken, van God, die *Zichzelf* geeft, die het wereldleed draagt en de doem van de zonde wegneemt. Hoeveel te meer is dan “voorbij” wat in de kleine, scheefgegroeide vormen van één volkje of één dorpje de dolzinnige overmoed heeft zich uit te geven voor: weg-tot-God, voorwaarde-van-kennis, pad-des-heils, wet-van-gewoonte, tucht en inzetten der ouden. Het bestáát – zeker, dat is niet te ontkennen, want je ziet voor ogen hoe het merendeel van ons dorp erin dreigt te stikken – maar al bestáát het, het geldt niet, het telt niet mee, het is voorbij. En hoe meer nadruk op deze onnozele gewichtigheid gelegd wordt, des te meer zullen de zielen verstarren en in hun godsdienst vergaan. En deze is “voorbij”.¹³

“Te weten dat God ons dient, dát is onze godsdienst” of liever ons geloof. En ons geloof *is* ons leven. Te zeggen: “zo God vóór ons is, wie zal tegen ons zijn?”¹⁴, dát is de daad van onze belijdenis. De ‘godsdienstige’ mens is de natuurlijke mens, die levenslang op zijn tenen wil

¹⁰ Lc. 4: 19, Jes. 61: 2.

¹¹ 2 Cor. 6: 2.

¹² Rom. 8: 24.

¹³ Miskotte doelt hier waarschijnlijk op de ‘concurrentie’ in Kortgene van de Gereformeerde Gemeente aldaar, opgericht in 1913.

¹⁴ Rom. 8: 31.

staan. De gelovige is het herboren kind, van uur tot uur, “droevig, doch altijd blijde”¹⁵ met zijn kindervoet op de aarde, met zijn handen in Gods handen, want “zijn leven is met Christus verborgen in God”.¹⁶

Vorbij is dus alle waanwijs standsverschil, vorbei is alle regel van “raak niet en smaak niet en roer niet aan”!¹⁷ Vorbij is alle gedachte dat het zou gaan om de ‘zaligheid’ van het luie, weke, genotzieke zieltje, vorbei is elk probeersel vast te stellen wat een entreebiljet voor de hemel wel kosten zal. Wanneer men – o zaligheid! – verkoren werd om het Evangelie te verstaan, dan is men aanvankelijk geneigd tegen dit alles in te stormen: “en nu moet het eens uit zijn daarmee!” – totdat een mens ontdekt: het is uit, het is vorbei, het geldt niet meer, het is sinds lang vervallen verklaard – en dan wordt de ziel in een stormende ontzetting van *meelij* met de arme misleiden bewogen en sméékt hun: laat het nu dan vorbei zijn, láát u met God verzoenen, het *is* vorbei, *erken dan toch dat het vorbei is*, het géldt niet meer al uw pogen, laat dan toch de Liefde die geldt, voor u, persóónlijk, gelden! “En nu, als gij God kent, ja, veelmeer van God gekend zijt, hoe keert gij u wederom tot de zwakke en arme beginselen, welke gij wederom van voren af aan wilt dienen!”¹⁸ – o uitzinnige Galatiërs,¹⁹ uitzinnige Cortgenaars, uitzinnige kerkisten, uitzinnige vredelozen en zelfkwellers, uw godsdienst is waanzin, ge hebt met uw dorre zondag de verveling in jonge gemoederen geplant, de hekel en de haat, ge hebt met uw slaafs afdreunen van bijbelhoofdstukken de warmte en de geest van Gods Woord krachteloos gemaakt, ge hebt met uw wachten op iets bijzonders dat God u zou geven uw leven gemaakt tot een proces van de dood, ge hebt met uw ongeschreven wetten de karakters verdraaid, ge hebt met uw domme geldjacht de één de ander aangestoken als met een kanker die het heimwee van het hart aanvreet, om dan ten slotte uw versleten zielsplunje God aan te bieden – wist gij hoe vermetel en weerzinwekkend het is om, met het Evangelie in uw midden, zó te leven gelijk gij leeft, ik zeg niet: zó slécht te leven, ik zeg: zo godsdienstig, op déze wijze van godsdienstig te leven – wist gij hoezeer dit alles *vierkant ingaat tegen ‘wat gegeven is’!* Indien waar is wat wij de vorige maal zagen, dat in het Evangelie gegéven is eeuwige gerechtigheid, eeuwige zaligheid, eeuwig leven, leven van eeuwige kwaliteit uit loutere genade – dan is vorbei uw wijze van leven, denken, zorgen, bidden, braaf zijn, godsdienstig zijn, dan onderhoudt gij het ongeldige, dan is uw leven een dodendans – en dat te midden van het alom uitbrekend lenteleven van de vrijheid van de heerlijkheid van de kinderen van God.²⁰

Wat te wachten is

Nee, het vergaat niet, al wordt het door moderne leringen verwaterd tot een slapheid en door de rechtzinnigheid verstard tot een wreedheid. Al wordt er karakterloze zoetigheid bijgemengd, al wordt er bittere liefdeloosheid bijgemengd, het blijft zijn kracht doen langs verborgen wegen, het is *Kracht* van God tot zaligheid, opdat wij vervuld zouden worden tot al de *volheid* van God. Het Evangelie géldt, is en blijft de waarde die geldt. Het is immers

¹⁵ 2 Cor. 6: 10.

¹⁶ Naar Col. 3: 3.

¹⁷ Col. 2: 21.

¹⁸ Gal. 4: 9.

¹⁹ Gal. 3: 1.

²⁰ Rom. 8: 21.

geen menselijke wereldbeschouwing, maar wereldbeschijning-van-Godswege en ieder die aan de grenzen komt van zijn bestaan, ziet in het Aangezicht van Jezus Christus: “het is alles ánders, het is alles ánders” en roept uit zijn nood: “Amen, het zal waar en zeker zijn”!²¹ En nu volbrengt dat Evangelie, die Konde van de levende God zijn gang door deze wereld – en nu verstaat ge vanzelf hoe zwaar die gang zal zijn. Want nadat veel en velerlei door Jezus’ Verschijning is ongeldig verkláárd, moet het ook nog in de werkelijkheid worden weggedaan. Het Evangelie moet de menselijke godsdienst *overwinnen* in u en in mij en in ganse scharen. Wij moeten in dit leven bij Vader thuis zijn en al meer thuiskomen. De dingen, de gedachten, de gewoonten en voorstellingen, al wat tussen ons hart en God staat en ons de kinderlijkheid, de vrijmoedigheid, de eenvoud beneemt, moet naar de achtergrond en tot zeer lage rang verwezen worden. God laat niet varen de werken van Zijn handen en zal ons meer en meer vrijmaken en in de ruimte stellen. Zo geloven wij.

Nu wordt het echter tijd dat wij bedenken hoezeer wij allen van de buitenwereld, van de maatschappij, van de géést van die maatschappij afhankelijk zijn, hoezeer dus God de Heer, zo Hij het Evangelie wil dóórzetten, ten strijde trekken zal ter wille van Zijn kinderen, tegen *de geest van onze maatschappij*. O, lange tijd heeft hij de mensen, ook de christenen, hierin laten wandelen op hun eigen wegen en naar het goeddunken van hun harten en menigmaal zelfs heeft hij hen overgegeven tot een geest van bitter onverstand en in de begeerlijkheden van hun harten, maar nu – de oorlog was de grens, het laatste, bloedige teken! – doet Hij opwaken een ander besef, nu heeft Hij door Zijn Geest wakker gekust menig geweten en menig gemoed, zodat zij wisten: dit is het duivelse, wij hebben ons verkocht aan de dingen, aan het bezit, aan het geweld, wij zitten met onze ziel *onder* de dode dingen, we verteren elkaar en onszelf, al ‘bedoelen’ wij het soms ‘goed’, de stoffelijkheid en de wettelijkheid, de verstandelijkheid en de geldgierigheid zijn ons boven het hoofd gegroeid en nu zien wij pas hoe onmetelijke schade dit doet aan miljoenen zielen, wij voelen ons bedrogenen en stellen ons te wéér, niet uit enig aards belang, maar gedreven door Gods Geest. God heeft in het verborgene een nieuw volk gevormd, willig tot zijn nieuwe dienst. Zij weten ten eerste wat in het Evangelie *gegeven* is en zij weten ten tweede wat door het Evangelie *voorbij* is en daarom weten zij – ten derde – wat te *wachten* is, namelijk een nieuwe strijd tegen de heerschappij van de macht, van de stof, van het geld, van het ‘recht’. Het is nu zover gekomen dat ons werkelijke leven gebouwd is op de officiële erkenning van de voorrang van de dingen boven de ziel, van het bezit boven de kunde, van de slimheid boven de adel, van het geweld boven het recht, van de zelfzucht boven de liefde.

In zulk een wereld wordt ook de ‘godsdienst’ zéér gewaardeerd, als verkwikking, wanneer je moe bent van het dienen van de Mammon, als beschermer van de bezitsverhoudingen, als troost bij menig gevoelig verlies, als een troostglans op de laatste uren van onze gelieven. Doch náást die godsdienst is het werkelijke leven en het heeft wel terdege met de godsdienst te maken, namelijk in zover deze ons leert netjes en fatsoenlijk door de wereld te komen. Verstaat ge dat bij zo’n koude, zielloze wereld juist déze godsdienst pást? En verstaat ge nu dat de strijd van God, als ze gaat tegen deze wereld, ook juist gaat tégen deze godsdienst. Het schijnt een zware strijd, een onmogelijke. En toch is het inderdaad een lichte ongelijke kamp, want het bestredene *is* voorbij, het is dood vóórdát het gedood is,

²¹ Zie voetnoot 2.

overwonnen vóór de slag begon. O, mensen, het is om úw heil dat de Heer machtig zich aangordt ten strijde, om *úwentwil* moet het aardse worden omgewenteld, God zelf *is* in Christus gerechtvaardigd, Hij zegepraalt. Hij doet niets anders dan zegepralen. Overal waar een mens zich verkoopt aan de dingen, om te léven en zie, hij sterft, dáár krijgt God gelijk, telkens waar een wereld, met al haar rijkdom, zichzélft verteert, daar komt God aan Zijn eer. Doch in de vlakke van het bestaan, daadwerkelijk en tastbaar, moet Zijn Recht en Heerlijkheid *gestalte aannemen om ónzentwil*, om onze ziel te verlossen van druk en twijfel, om ons te geven een zienlijke openbaring van Zijn ontferming over een razende wereld die zich stuk-leeft, over een ontzind christendom dat onwetens zichzelf ophangt in het koord van de moderne wereldmachten. De Vader heeft erbarmen met zijn verdwaasde lieden, die al prekende aan het leven voorbij preken, langs de zielen héén en langs de feiten héén. Zo zullen wij Jezus Christus zegenend groeten gaan – o! nu wij weten dat in Hem, aan de grenzen van onze ellendigheid, het stralend teken van het *Andere* is opgericht, Verzoening en Vergeving in énen, het Rijk en de Heerlijkheid, nu wij weten dat in Hem voorbij is al het oude dat rot en vervalt en vergaat, al het ijdel ijveren uit wanhoop en uit opstand, nu wij weten dat ook voorbij is – Hallelu-jah! – het menselijk pogen God te behagen, nu er alleen plaats is voor de geestdrift van het geloof dat alles anders *is* en dat alles anders wórdt. Zullen wij nu midden in de strijd ons niet voelen neergelegd als een kindje in moeders armen, zullen wij niet zingen en zingende daden doen, omdat “wij verwachten, door op- en ondergang, naar Zijn belofte, nieuwe hemelen en een nieuwe aarde waarop gerechtigheid woont”²²?

²² 2 Petr. 3: 13.